

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžo/84/2016
Identifikačné číslo spisu: 5015200840
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5015200840.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci žalobkyne: Bc. X. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XX/XX, XXX XX W., zastúpená JUDr. Y. M., bytom Q. XX/XX, XXX XX W., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok, Špitálska č. 8, 812 67 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/3185-0005 Zv z 05.08.2015, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 20S/160/2015-33 z 24. mája 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 20S/160/2015-33 z 24. mája 2016 p o t v r d z u j e.

Žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline rozsudkom č.k. 20S/160/2015-33 z 24. mája 2016 zamietol žalobu proti rozhodnutiu žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2015/3185-0005 Zv z 05.08.2015, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobkyne a potvrdené rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, odboru sociálnych vecí a rodiny č. MT3/HN/SOC/2015/31969 z 09. 06. 2015. Prvostupňovým rozhodnutím správny orgán rozhodol, že žalobkyňa je fyzickou osobou v hmotnej núdzi a priznal jej pomoc v hmotnej núdzi v sume 10,10 eur mesačne od 01.02. 2015.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že žalobkyňa je slobodná, žije v spoločnej domácnosti v byte na Q. ulici XX v W. spolu so svojimi rodičmi a maloletým synom, ktorý je žiakom tretieho ročníka základnej školy a je poberateľom sirotského dôchodku. Ako vyplýva z výpisu katastra nehnuteľností kat. úz. E. LV XXXX, vlastníkom bytu č. XX vo vchode XX prvé poschodie, obytný dom súp. č. XXXX postavený na parcele N. XXX/XX je V. Y. M. a Q. M. v celosti - rodičia žalobkyne. V zázname o výkonoch sociálnej práce v rodinnom prostredí, ktorá bola vykonaná dňa 27.05.2015, v kolónke vzťah k nehnuteľnosti v ktorej býva, uviedla žalobkyňa, že býva u rodičov bez nájomnej zmluvy a na domácnosť prispieva sumou 100 €. V žiadosti o pomoc v hmotnej núdzi zo

04.02.2015 žalobkyňa uviedla, v kolónke bytové pomery žiadateľa, že je nájomcom bytu a býva u rodičov. Žalobkyňa nie je vlastníkom ani spoluvlastníkom bytu, v ktorom býva, vlastníkami bytu sú jej rodičia. Nepredložila v konaní žiadne listinné dôkazy preukazujúce uzavretie nájomnej zmluvy alebo zmluvy o podnájme časti bytu. Krajský súd dospel k záveru, že žalovaný a prvostupňový správny orgán postupoval v súlade so zákonom, keď podľa zákona č. 417/2013 Z.z. preveroval ako člena domácnosti žalobkyňu a maloleté dieťa, ktoré s ňou žije v spoločnej domácnosti a má príjem sirotského dôchodku. V konaní nebolo sporné, že žalobkyňa býva v byte na Q. XX, W., ktorého nie je vlastníkom ani spoluvlastníkom, ani jej nepľnoletý, syn. Nepreukázala, že by ona alebo jej nepľnoletý syn, boli nájomcami uvedeného bytu. V tomto smere nepredložila žiadne listinné dôkazy, ktoré by tvrdenia v žiadosti, že je nájomcom predmetného bytu, preukazovali. Nakoľko žalobkyňa nie je vlastníkom bytu, v ktorom fyzicky býva a ani nájomcom celého bytu, nespĺnila podmienky upravené v § 14 ods. 3 zákona č. 417/2013 Z.z.. Prípadný nájom obytnej miestnosti v byte rodičov, nezakladá žalobkyňi nárok na príspevok na bývanie, nakoľko sa nejedná o užívanie obytnej miestnosti, ktorá sa nachádza v zariadení určenom na trvalé bývanie podľa § 717 Občianskeho zákonníka. Za uvedených okolností potom nepostačuje pre vznik nároku na príspevok na bývanie, že žalobkyňa uhradza rodičom na nájom bytu pravidelne mesačnú sumu, a to z dôvodu, že Zákon o pomoci v hmotnej núdzi neupravuje nárok na poskytnutie príspevku na bývanie v prípade spoločného nájmu bytu. Takémuto výkladu nasvedčuje aj okolnosť, že príspevok na bývanie patrí iba jednej osobe, hoci byt alebo rodinný dom majú vo vlastníctve, alebo ho užívajú viaceré osoby, teda úprava § 14 ods. 7 zákona č. 417/2013 Z.z. Na základe uvedeného krajský súd žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku sa v zákonnej lehote odvolala žalobkyňa, tvrdiac, že bola správnym orgánom diskriminovaná z dôvodu jej spoločného bývania s rodičmi, keďže z toho dôvodu jej nebol priznaný príspevok na bývanie. Poukázala na § 14 ods. 1, 2 v spojení s § 9, z ktorého podľa jej názoru vyplýva, že príspevok na bývanie patrí na čiastočnú úhradu nákladov spojených s bývaním bez ohľadu na to, či osoba v hmotnej núdzi býva v byte, dome alebo v zariadení slúžiacom na trvalé bývanie. Z uvedeného podľa jej názoru vyplýva že občan, ktorý sa domáha príspevku na bývanie, musí byť v hmotnej núdzi a preukázať, že má náklady spojené s bývaním, teda nie spôsob bývania. V takomto prípade má podľa jej názoru garantované právo na príspevok na bývanie. Žalobkyňa teda má za to, že jej vznikol nárok na pomoc v hmotnej núdzi v sume 286,67 eur, pričom jej domácnosť mala príjem 187,43 eur. Mala jej teda byť vyplácaná suma 99,24 eur ako pomoc v hmotnej núdzi. Poukazuje ďalej na nesprávne podradenie jej prípadu pod ustanovenie § 3 ods. 1 písm. e/ zákona č. 417/2013 Z.z., pričom správne mala byť posudzovaná podľa § 3 ods. 1 písm. d/ zákona č. 417/2013 Z.z. Ďalej žalobkyňa poukazuje na právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, všeobecným spôsobom uvádza, že len dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia dáva účastníkovi možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti tomu rozhodnutiu, voči ktorému chce využiť možnosť podať opravný prostriedok. Má za to, že ak súd prvého stupňa nerespektuje všeobecný zákaz diskriminácie, nedá sa tvrdiť, že jeho rozhodnutie je spravodlivé a vec bola prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Na základe uvedeného navrhuje žalobkyňa rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uvádza, že žalobkyňa ku dňu vydania napadnutého rozhodnutia nespĺňala zákonné podmienky nároku na príspevok na bývanie, keďže nie je vlastníkom ani nájomcom rodinného domu, bytu alebo miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie a nepreukázala uhrádzanie nájomného a nákladov spojených s bývaním, preto jej nevznikol nárok na príspevok na bývanie. Žalovaný zastáva názor, že odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu bol vydaný na základe spoľahlivo a presne zisteného skutkového stavu veci, v súlade s platnými právnymi predpismi, na základe správneho právneho posúdenia veci. Krajský súd v Žiline v rozhodnutí uviedol, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a jasne a zrozumiteľne dal odpoveď na právnu a skutkovú otázku vo veci vyvstávajúcu.

Podľa § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Keďže v prejednávanej veci začalo odvolacie konanie pred nadobudnutím účinnosti SSP, odvolací súd koná podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c O.s.p. v spojení s ustanovením § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce (§ 246c O.s.p. v spojení s § 212 O.s.p. a nasl.), postupom podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p., bez nariadenia pojednávania a napadnutý rozsudok krajského súdu § 250ja ods. 3 posledná veta O.s.p. v spojení s § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z.z. hmotná núdza je stav, keď príjem členov domácnosti podľa tohto zákona nedosahuje sumy životného minima ustanovené osobitným predpisom a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z.z. domácnosť na účely tohto zákona tvoria spoločne posudzované fyzické osoby (ďalej len „člen domácnosti“), ktorými sú:

- a) jednotlivec,
- b) manžel a manželka,
- c) manžel, manželka a nezaopatrené deti
- 4) žijúce s nimi v domácnosti,
- d) rodičia a nezaopatrené deti žijúce s nimi v domácnosti,
- e) rodičia a deti do 25 rokov veku, ktoré nemajú príjem alebo majú príjem nižší ako mesačná minimálna mzda⁵⁾ a žijú s rodičmi v domácnosti,
- f) rodičia a deti nad 25 rokov veku žijúce s nimi v domácnosti, ktoré sa pripravujú na budúce povolanie dennou formou štúdia,
- g) fyzické osoby podľa písmen b) až f), ak sa im poskytuje pomoc v krízovej životnej situácii a bývanie podľa osobitného predpisu,⁶⁾
- h) plnoleté fyzické osoby podľa písmen b) až f), ak sa im poskytuje starostlivosť v resocializačnom stredisku pobytovou formou.⁷⁾

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z.z. príspevok na bývanie je určený na čiastočnú úhradu nákladov spojených s bývaním.

Podľa § 14 ods. 3 zákona č. 417/2013 Z.z. príspevok na bývanie patrí, ak niektorý člen domácnosti je

- a) vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, ktorý domácnosť užíva na bývanie,
- b) nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, ktoré domácnosť užíva na bývanie.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 417/2013 Z.z. príspevok na bývanie patrí, ak domácnosť býva v

- a) zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení, ak sa v nich poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku alebo
- b) byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania; preukazovanie uhrádzania nákladov za služby spojené s bývaním sa nevyžaduje.

Podľa § 14 ods. 5 zákona č. 417/2013 Z.z. príspevok na bývanie patrí, ak domácnosť alebo člen domácnosti

- a) v byte podľa odseku 3 písm. a) uhrádza náklady za služby spojené s bývaním a daň z nehnuteľnosti alebo v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov za služby spojené s bývaním, predloží dohodu o splátkach a potvrdenie o riadnom plnení splátkového kalendára,
- b) v rodinnom dome podľa odseku 3 písm. a) uhrádza daň z nehnuteľnosti a poplatky za komunálny odpad,
- c) v byte, rodinnom dome alebo v obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie podľa

odseku 3 písm. b) uhradza nájomné a náklady za služby spojené s bývaním, ak je to dohodnuté v nájomnej zmluve alebo v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov za služby spojené s bývaním, predloží dohodu o splátkach a potvrdenie o riadnom plnení splátkového kalendára,
d) platí úhradu za sociálnu službu v zariadení sociálnych služieb alebo úhradu za starostlivosť v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Podľa § 14 ods. 7 zákona č. 417/2013 Z.z. príspevok na bývanie v jednom byte, rodinnom dome alebo v obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie patrí len raz bez ohľadu na počet domácností užívajúcich byt.

Podľa § 685 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) nájom bytu vzniká nájomnou zmluvou, ktorou prenajímateľ prenecháva nájomcovi za nájomné byt do užívania, a to buď na dobu určitú, alebo bez určenia doby užívania; nájomná zmluva spravidla obsahuje aj opis príslušenstva a opis stavu bytu. Nájom bytu je chránený; ak nedôjde k dohode, možno ho vypovedať len z dôvodov ustanovených v zákone.

Podľa § 686 OZ nájomná zmluva musí obsahovať označenie predmetu a rozsahu užívania, výšku nájomného a výšku úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu alebo spôsob ich výpočtu. Mala by tiež obsahovať aj opis príslušenstva a opis stavu bytu. Ak sa nájomná zmluva neuzavrela písomne, vyhotoví sa o jej obsahu zápisnica.

Podľa § 717 OZ v zariadeniach určených na trvalé bývanie vzniká nájom obytnej miestnosti nájomnou zmluvou uzavretou medzi prenajímateľom a nájomcom.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z.z. v znení účinnom k 31.12.2015 suma pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi úhrnom súm uvedených v § 10 ods. 2 a 3, § 11 ods. 2, § 12 ods. 2, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 2 a úhrnom súm príjmu podľa § 4.

Žalobkyňa sa v konaní domáhala prihnaní pomoci v hmotnej núdzi, ktorého súčasťou by bol príspevok na bývanie, pričom v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietala predovšetkým porušenie princípu zákazu diskriminácie. Odvolací súd sa však s takýmto tvrdením nemohol stotožniť.

Tvrdenie žalobkyne, že príspevok na bývanie patrí bez ohľadu na to, či osoba v hmotnej núdzi býva v byte, dome alebo v zariadení slúžiacom na trvalé bývanie, nie je ničím podložené a z § 14 ods. 1,2 nevyplýva. Ustanovenie § 14 ods. 1 vymedzuje účel, na ktorý je príspevok na bývanie určený, nijako sa však nedotýka otázky, ktoré osoby naň majú nárok. Táto otázka je riešená v ďalších ustanoveniach., konkrétne v § 14 ods. 3, 4 a 5 zákona č. 417/2013 Z.z.

Čo sa týka zásady zákazu diskriminácie, táto sa odvodzuje z ustanovenia čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Nie je však možné tento ústavný imperatív vykladať takým spôsobom, že akákoľvek osoba má nárok na čokoľvek, na čo má nárok akákoľvek iná osoba.

Zákon taxatívne vymedzuje, kto má nárok na príspevok na bývanie. Ide o domácnosti, ktorých členovia vlastnia alebo sú spoluvlastníkmi bytu alebo rodinného domu, užívaného touto domácnosťou na bývanie, majú v nájme byt, rodinný dom alebo obytnú miestnosť v zariadení určenom na trvalé bývanie, ktoré domácnosť užíva na bývanie, prípadne ak domácnosť býva v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení, ak sa v nich poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku alebo býva v byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania.

Na žalobkyňu sa nevzťahuje žiaden z prípadov uvedených v § 14 ods. 4 zákona č. 417/2013 Z.z., taktiež nie je ani vlastníčkou či spoluvlastníčkou bytu či rodinného domu, ktorý domácnosť využíva na bývanie. Vlastníkmi bytu č. XX vo vchode XX prvé poschodie, obytný dom súp. č. XXXX postavený na parcele N., v ktorom žalobkyňa so synom bývajú, je V. v celosti - rodičia žalobkyne. Táto podľa vlastného prehlásenia býva spolu s rodičmi, z čoho vyplýva, že tiež nie je nájomníčkou bytu podľa § 14 ods. 3 písm. b/ zákona č. 417/2013 Z.z. Nájom bytu totiž vzniká nájomnou zmluvou, ktorou prenajímateľ prenecháva nájomcovi za nájomné byt do užívania. Ak žalobkyňa býva v byte spoločne s jeho vlastníkmi, je zrejmé, že nebola uzavretá nájomná zmluva a naplnené podmienky vzniku nájmu, a to prenechanie bytu do užívania nájomcovi. Je možné, že žalobkyňa je nájomníčkou časti bytu, resp. obytnej miestnosti v byte svojich rodičov. Táto skutočnosť je však pre priznanie príspevku na bývanie irelevantná, keďže zákon priznáva nárok na príspevok len vlastníkom a nájomcom bytov alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, nie však nájomcom časti bytu.

Žalobkyňa preto nemohla byť diskriminovaná oproti iným žiadateľom o príspevok na bývanie, napr. oproti nájomcom bytu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, keďže sa s nimi nenachádzala v rovnakej situácii. Podstatou diskriminácie totiž je rozdielne zaobchádzanie s osobami v rovnakej situácii. Rovnakého zaobchádzania s rozdielnymi osobami sa nemožno dožadovať. Naopak, ako vyplýva z článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Keďže zákon nepriznáva nárok na príspevok na bývanie osobám, ktoré sú nájomcami časti bytu, v žiadnom prípade nebol žalovaný alebo prvostupňový správny orgán oprávnený žalobkyňi tento príspevok priznať.

Pokiaľ ide o odvoláciu námietku nesprávneho právneho podradenia domácnosti žalobkyne pod ustanovenie § 3 ods. 1 písm. e/ zákona č. 417/2013 Z.z., odvolací súd v tomto prípade súhlasí s právnym názorom žalobkyne, že toto podradenie bolo nesprávne, keď domácnosť žalobkyne je ona ako rodič a nezaopatrené dieťa žijúce s ňou v domácnosti podľa § 3 ods. 1 písm. d/ zákona č. 417/2013 Z.z. Táto skutočnosť však na správnosti prvostupňového rozsudku a napadnutého správneho rozhodnutia nič nemení, keďže príspevok na bývanie žalobkyňi nebol priznaný z dôvodu nesplnenia kritérií ustanovených v § 14 ods. 3 , 4 a 5 zákona č. 417/2013 Z.z., nie na základe § 3 zákona č. 417/2013 Z.z.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti mal aj odvolací súd za preukázané, že napadnuté rozhodnutie žalovanej je zákonné, vydané po náležitom zistení skutkového stavu a logicky správne odôvodnené a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p., tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo žalobkyňa v tomto konaní nebola úspešná.

Toto rozhodnutie senát prijal pomerom hlasov 3 .0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.